

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

De obligatione blasphemi, & audientium illum, & de eorum Iudice. §. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

executioni mandetur, Lessius *dist. capite 45. dub. 5. numer. 30.*

7. In secundo genere blasphemiarum ponuntur ea, quae in decore, & inhoneste Deum nominant: si enim per modum irrisuionis, & conuicij Deum voces sapientem, & iustum, blasphemiam committit. Et idem est, si quaecunque res sacras irrisorie tractet, cum enim omnia haec summa laude digna sint, si loco laudis irrisuionem facias, blasphemus eris: sic notauit Sanchez *lib. 2. in decal. cap. 32. num. 21. §. 22.* Ad hoc genus reducitur iuramentum per pudenda Christi Domini, & sanctorum; quia ex modo iurandi intendit sic iurans contempibilem, & despicabilem Christum Dominum facere ob illas partes, cum tamen ob illas, vt potest naturales contemni non debeat: sic Nauarr. *cap. 12. num. 85. Azor. tom. 1. instit. moral. lib. 9. c. 8. quest. 3. §. lib. 11. cap. 3. quest. 2. Suarez r. 1. de Relig. tract. 3. lib. 1. cap. 4. n. 8. §. 9. Valen. 2. 2. q. 13. p. 1. vers. item potest. Farinac. lib. 3. prax. q. 10. num. 21. Sanch. lib. 2. cap. 32. n. 28. Nominare autem, vel iurare per membra Christi honesta, scilicet per eius caput, corpus, & sanguinem, blasphemiam erit, si per modum contemptus proferatur ea que de causa *lex. 6. tit. 4. lib. 8. noue compilat. mandat sic iurantem penis blasphemij plecti.* At si non per modum vituperij, & conuicij sed magnam veritatis exaggerationem haec verba vituperentur, blasphemata non erunt, & forte culpa carebunt: quia neque in substantia, neque in modo dicendi Deo ignominiosa sunt: sic Syuell. verbo *iuramentum 2. fine. Valen. 2. 2. dist. 6. q. 7. p. 3. vers. si verò, cap. 13. num. 3. ad finem. Bonac. disput. 3. de primo decal. praepo. q. 8. p. 2. num. 4.* Ex quo fit non esse blasphemiam, si ex ira in aliquem dicas: Corpus Dei cum tali homine, Vulgo, *Cuerpo de Dios con tal hombre,* quia verba illa vera sunt, & modus dicendi non videtur Deo contumeliosus: solum enim significas te velle, vt corpus Dei illum hominem puniat, & male factum vindicet. Secus verò esset dicendum, si ex ira & passione in Deum talia verba profertis quia summa esset blasphemia aduersus Deum ita sci. Sic Valeat. 2. 2. q. 13. par. 1. vers. *sed tamen illud.* Sanch. lib. 2. c. 3. n. 30. Bonac. p. 2. n. 4. Nauarr. cap. 12. n. 85. §. 22. alij. Videri tamen plures, grauiusque Doctores apud Farinac. lib. 1. prax. q. 10. n. 18. quos ipse sequitur asserere blasphemiam esse illa iuramenta per Corpus Dei, per eius sanguinem, per caput, per capillos, per pedes, &c. Quia donatur Deum in sua diuinitate haec membra habere. Deum namque absolute prolatum non pro Christo, sed pro tota Trinitate lumitur, & consequenter iam attribuitur ei quod non habet: & fauet *cap. si quis per capillum 2. q. 1.* At quod dixi magis placet, non esse inquam blasphemiam, si cum reuerentia dicatur; quia postquam verbum Dei caro factum est, cum haec membra Deo tribuantur, supponit Deum non pro tota Trinitate, sed pro secunda persona Trinitatis humanata, vt alij plures Doctores apud Farinac. *supra* defendunt.*

7. Sed quid dicendum de iuramento per intemeratam Deiparæ virginitatem? Aliqui existimant esse blasphemum: Tum quia videtur esse iuramentum execratorum, atque sanctissimam Virginem defectioni subici, si res aliter sit quam enunciat. Tum quia irreuerenter eius sexus nominatur: Sic Couar. de *Pañis 1. p. 9. n. 9. vers. decimo. Menoch. lib. 2. de arbit. casu 375. n. 5. Azobedo lib. 8. recopil. tit. 4. de leg. 5. n. 13.* At placet mihi sententia Sanch. lib. 2. in decal. c. 32. n. 32. negans esse blasphemiam; quia ibi nec beatissima Virgo, nec eius Virginitas execratur, neque aliquid illius ignominiose tractatur, sed Deus in illa fidei veritate in testem adducitur; sicuti si per naturam Christi, eiusque mortem iurares, quod absque vlla blasphemiam, imo & peccato fieri potest.

9. Tandem dubitabis; an omne iuramentum falsum, vel iniustum blasphemum etiam sit. Negant Sanch. lib. 2. c. 32. n. 33. cum D. Thom. 2. 2. q. 13. art. 3. ad 2. quia sic iurans non asserit Deum esse posse falsitatem testem, aut iniustitiam asseratorem; neque id intendit; imò potius sperat Deum non esse testificatum super illa re, per aliquod euidentis signum. Ceterum pro contraria parte hic ratio vtget; qui enim falso iurat, Deum testem, conformitatem falsi facit, & qui iurat contra iustitiam, Deum proponit asseratorem iniustitiae. Ergo illis verbis Deo tribuitur, quod nulla ratione conuenire potest. Ergo sunt blasphemata: nemin claris verbis dices, Firmet Deus suo testimonio hanc falsitatem, vel iniustitiam blasphemus es, sed eundem sensum habent falsa, & iniusta iuramenta. Ergo sunt blasphemata. Neque obstat, quod speres nunquam Deum asseritum esse falsitatem aut aliquo signo esse falsitatem manifestatorem sufficere si eam asseritorem, & testificationem, asseratoremque petas. Proposui dubium, tibi decidendum relinquo.

§. IV.

De obligatione Blasphemi, & audientium illum, & de eorum iudice.

S V M M A R I V M.

- 1 Obligatur blasphemus poenitere de crimine commisso.
- 2 An blasphemus ex consuetudine sit absoluedus?
- 3 Audientes blasphemum nulli alia obligatione corrigendi tenentur praeter iure naturali impositum.
- 4 Obligantur denunciare blasphemum, sed seruanda sunt regulae tradita tract. de correct.
- 5 Hæreticales blasphemiam iudicibus fidei sunt denuncianda, non hæreticales Episcopo; vel seculari iudici, si laicus sit blasphemus.
- 6 Si vnus iudex procedit, & poenam delicti adaequatam imponit, non potest alius procedere.

Obligatio blasphemii ea est, vt de commisso crimine poenitentiam agat, & (scandalo dato, (si quod fiat,) satisfaciatur: quod maxime procedit in eo, qui consuetudinem blasphemandi habet: is enim sub graui culpa hanc poenitentiam consuetudinem extirpare tenetur, esto blasphemias indeliberate pronunciet; quia blasphemiam indeliberatè tamen mortali culpa vacat; eo quod non sunt voluntariae, vt actus in se, & materialiter Deo sunt iniuriosae, & aliis scandalosae: ea que de causa tenentur sic affectus diligentiam facere eas vitandi, aliàs vt effectus inordinati illi erunt voluntariae, quod sufficit, vt peccato mortali maculetur, vt bene docuit Lessius *lib. 2. de instit. cap. 45. dub. 5. n. 30. fine.*

2. An autem sic ex consuetudine peccandi neganda sit absolutio in sacramento poenitentiae, vel differenda? Dixi tract. de iuram. ubi de consuetudine iurandi: ibi enim resoluti cum Sanch. lib. 2. in decalog. c. 32. n. 45. posse absolui, si verò de peccatis doceat; tamen si aliis vicibus monitus emendatus non fuerit; quia nulla occasione extrinseca tenetur, quam debeat expellere. An verò sit consiliū absolutionem differre prudentis confessoris arbitrio relinquatur, qui ex circumstantiis colligere poterit, an profutura, an nocitura sit poenitentia talis dilatio; consentit Azor. lib. 9. c. 28. q. 18. Poenitentia autem pro hoc crimine a confessoris imponenda arbitrio confessoris relinquatur, tamen Concilium Lateranense sub Leone X. sess. 9. dicat grauius poenitentiam esse blasphemum imponendam, antequam absoluarur; quia in hac parte non est illud decretum receptum. Azor. r. 1. instit. moral. lib. 9. cap. 28. q. 9. Suarez lib. 1. cap. 7. num. 2. fine.

3. Ex parte verò audientium blasphemum duplex esse potest obligatio. Prima corrigendi blasphemum, Secunda cum iudici denunciandi. Circa primam obligationem dubitari potest, an ultra fratrem correctionem iure naturali debitam, debeat audiens reprehendere blasphemum, siue blasphemus illa reprehensione emendandus sit, leue non? Et ratio dubij est; quia in Concilio Lateranense sub Leone X. sess. 9. dicitur. Quicumque blasphemantem audierint eum acriter verbis obiurgare teneantur, si citra periculum suum id fieri posse contingerit; sed acris obiurgatio non videtur esse fraterna correctio ad emendationem delinquentis directam, sed potius ad illius punitionem, & in audientium satisfactionem. Ergo audiens blasphemum non satisfacit si fratrem corrigat. Item fraterna correctio est suavis admonitio, non acris reprehensio. Deinde ad obiurgandum blasphemum, solum petit Concilium, vt obiurgans citra periculum suum id facere possit, non autem petit, vt credat delinquentem emendandum esse. Ergo illa obiurgatio non tam in correctionem delinquentis, quam in reparationem honoris diuini laxi mandatur. Ergo absque spe emendationis debet adhiberi; & ita tenet Nauarr. *sum. cap. 12. n. 83.* Ludou. Lopez *in instruat. cap. 51.* paulò post princ. Petr. de Ledesma. *r. sum. tract. 1. cap. 9. fine.* Lessius *lib. 2. de inst. c. 45. dub. 5. in fine.* Fateor rem esse dubiam, an Concilium voluerit ius nouum statuere, an potius obligationis naturalis recordari, & confirmare, qua publicè peccantes arguere, & obiurgare tenentur, si ex obiurgatione fructus speratur. Neque obstat quod expressè huius fructus non meminerit. Non enim meminit; quia in omni correctione supponebatur vt clarum, ad illius obligationis fructum debere sperari. Sed concessio in supradicto concilio ius nouum statui, mandarique audientibus, vt blasphemantem obiurgent, & reprehendant, tamen emendandus non sit, sensu consuetudine hoc decretum abrogatum esse; ac proinde audientes non astringi alia obligatione praeter charitatis obligationem, qua debent peccantem corrigere, si ex correctione fructus speratur: sic Azor. r. 1. instit. moral. lib. 9. c. 28. q. 7. Sanch. lib. 2. c. 32. n. 46. Bonac. *disput. 3. de primo decal. praepo. q. 8. p. 1. vers. addo.* Vnum tamen est omnino certum, si honor diuinus petiatur ob blasphemiarum receptionem

ceptionem, & tu commodè potes illum defendere obiurgatione, & reprehensione delinquentis, ex præcepto Religionis, vel charitatis obligaris; quia obligaris hæc mala auertere, & Deum innocentissimum defendere, quoad fieri possit. Sic Sanch. lib. 2. in decal. c. 35. n. 9. post med. &gidius de Coninch. disputat. 28. de correct. frater. dub. 1. n. 4. & dubitat. 6. num. 108.

4. Circa secundam obligationem de denunciatione faciendâ iudici constans est omnium sententia, audientes affici: quia sic cautum est in supradicto decreto Concilij Lateranens. & à Julio III. in sua constitutione, quæ incipit in multis, in qua mandatur audientibus, ut intra triduum denunciationem faciant; alioquin penis blasphemi subduntur. Dubium tamen est; an præmittenda sit correctio fraterna, si per hanc speratur emendatio? Placet mihi præmittendam esse; quia in hac denunciatione faciendâ præcipue attenditur delinquentis emendatio, & peccatorum impedio. Si ergo hic finis fraterna correctio obtineri potest, non licet iudicalem facere, quia curandus est proximus ea minori iactura, qua fieri possit: Sanch. alii relatis lib. 2. in decal. c. 32. in fine, Bonac. disp. 3. de primo decal. præcepto q. 8. p. 1. in fine.

5. Sed inquires, quibus iudicibus hæc denunciatio faciendâ est? Respondeo illis esse faciendam, quin hoc crimine procedere possunt. Hi sunt Inquisitores hæreticæ prauitatis, si blasphemia hæreticalis sit; quia de his blasphemis ipsi solum cognoscunt, & in aliis blasphemis non se possunt intromittere. Sanch. lib. 2. cap. 32. n. 37. Azor. lib. 9. c. 28. q. 5. Farinac. præf. q. 20. n. 39. Salzed. præf. cap. 113. vers. quandoque tamen, August. Barbof. 3. p. de potest. Episc. alleg. 50. n. 89. Emeric. 2. p. direct. q. 41. n. 2. & ibi Pegna com. 66. & alij apud ipsos. Quod si blasphemia non sit hæreticalis, eius iudex est Episcopus tam clericorum, quam laicorum. Laicorum autem est etiam secularis iudex, inter quem & Episcopum datur præuenio: tradunt Doctores in c. 2. de maledictis. per textum ibi. Couarr. cap. quamuis pactum de pactis 1. §. 7. n. 12. Azor. Sanchez Salzedo, Farinac. Emeric. & Pegna supra, August. Barbofa, num. 93. & 94.

6. Cognitio tamen vnus iudicis, & pœnæ impositio in delictis mixti fori, si delicto adæquata sit, impedit quod alius iudex procedat: at si inadæquata sit delicto, non tollit, quin alius iudex procedere quoad condignæ pœnæ impositionem possit: sic Farinac. q. 20. n. 39. Couarr. 2. præf. cap. 10. n. 6. Anton. Gom. 1. 3. var. c. 1. n. 49. Pegna 2. p. direct. schol. 20. colum. 5. August. Barbof. 3. p. de potest. Episc. alleg. 50. n. 95. Bobadilla politic. lib. 2. c. 17. n. 98. & c. 18. n. 234. Salzedo præf. c. 113. & alij apud ipsos. Verum cum pœnæ ex circumstantiis occurrentibus tum personarum delicti sæpè minuuntur, ratio potest iudex secularibus causam ab Ecclesiastico decissam, vel è contra Ecclesiasticus causam à seculari decissam assumere iudicandam prætextu quod rectè iudicata non fuerit, neque condigna pœna pro delicto imposita; quia semper præsumendum est rectè fuisse iudicandam. Et in casu dubio iudici decidenti litem standam est. Neque alius contrarium declarare poterit; aliàs non solum iudex erit delinquentis, sed & iudicis. Colligitur ex Barbofa supra. Vide Farinac. q. 4. n. 7. & seqq.

§. V.

De pœnis blasphemi impositis, vel à iudice imponendis.

S V M M A R I U M.

1. Ipso iure nulla est, imponenda multiplex, tam ciuili, quam iure canonico.
2. Pro hæreticalibus blasphemis abiuratio indicitur tanquam de hæresi suspectis.
3. Pro aliis seruanda est Constitutio Pij V.
4. Iudex attendere debet qualitatem delicti, ut augeat, vel minuat pœnam.
5. Quid si delinquens incontinenti blasphemiam retractauit, nulla, vel leuissima pœna afficiendus est.
6. Blasphemus condemnatus à testimonio dicendo non repellitur.

1. Ipso iure nulla est huic crimini pœna imposita, vt bene aduertit Suar. 1. 1. de relig. tract. 3. lib. 1. c. 7. imponenda tamen à iudice multiplex est tam iure ciuili, quam canonico.

Iure namque ciuili blasphemis erat antiquitus pœna mortis imposita; iuxta Authentic. vt non luxurientur, §. prætere, collat. 6. & ibi Barr. Angel. Glossa, & communiter Doctores, vt testatur Menoch. de arbitrar. casu 375. n. 25. Couarr. in cap. quamuis pactum de pactis, 1. p. §. 7. n. 10. Iulius

Clar. in præf. §. blasphemia. vers. sed quare in princ. Farinac. lib. 1. præf. tit. 3. q. 20. num. 3. Sed hæc pœna non habet locum nisi in blasphemante ex consuetudine, vt tradit. Menoch. n. 26. Farinac. n. 41. Couarr. n. 10. sine. Quam consuetudinem non inducit binus, vel ternus actus, sed plures requiruntur, vt alii relatis Farinac. n. 45. August. Barbof. 3. p. de potest. Episc. alleg. 50. n. 101. Verum iam hæc pœna moris consuetudine abrogata est, vt alii relatis docet Menoch. de casu 375. n. 26. Farinac. n. 64. Iure canonico variæ pœnæ impolite sunt, laicis in cap. 2. de maledictis, pro clericis, in cap. si quis per capitulum. l. 22. q. 1. vbi efficiuntur pœna depositionis sed in Concilio Lateran. sub Leone X. dicta sess. 9. & in constitutione Iulij III. quæ incipit, in multis de præuatis, & in alia Constitutione Pij V. incipiente, cum primùm Apostolatus, quorum tenorem refert Farinac. dicta q. 20. n. 62. & August. Barbofa allegat. 50. n. 97. variæ tam pro clericis, quam pro laicis pœnæ designantur. Sed hæc constitutiones testatur Suar. lib. 1. cap. 7. n. 3. vbi non esse receptas, Quapropter in punitione huius criminis spectandæ sunt constitutiones, & statuta ciuitatum, & maxime consuetudo recepta, & secundum eam iudicandum.

2. Si igitur blasphemia hæreticalis fuerit quæ per Inquisitores prauit, debent sic delinquentes abiurare tanquam de hæresi suspecti; & pro qualitate suspicionis debet esse abiuratio si deliquerint. Sæpè, & leui turbatione ducti abiurant, tanquam de hæresi vehementer suspecti. Si autem raro deliquerint, vel graui occasione ducti abiurant de leui; sic testatur Emeric. 2. part. direct. q. 41. num. 5. & 6. At Francisc. Pegna ibi com. 66. vers. ceterum, relato Simanch. & Ioan. Ruyss. testatur esse praxim receptam, si blasphemia atrox sit, & illam committens plebeius ducatur in publicum spectaculum alligata lingua, & myrtam infamem portet, & flagelli castigatus, & in exilium mittatur. Quod si nobilis sit, sine myrta producatur, & in monasterium detradatur ad certum tempus, pecuniariamque multam soluat, & quandoque compellatur ob suspicionem abiurare. In leuioribus autem blasphemis affirmat Inquisitorum iudicio relinquij. Regulariter tamen sic blasphemantem condemnari, vel aliquo die festo pallio, cordis pedibus, capite discooperto, & cum ceruo accento, & chorda succinctus Missam audiat, quæ peracta publicatur eius delictum, & sententia condemnationis, quæ foret esse alius multatæ pecuniaræ, vel ieiuniorum.

3. At pro aliis blasphemis, si clericis, sic censio seruandam esse Constitutionem Pij V. vt pro prima vice, qua condemnatus fuerit, priuetur fructibus vnus anni cuiuscuque beneficii possit: pro secunda, omnibus beneficiis; pro tertia, omnibus dignitatibus exutus in exilium mittatur. Quod si nullum beneficium habuerit, pœna pecuniaria, vel corporali pro prima vice multetur; pro secunda, carceribus mancipetur; pro tertia, verbaliter degradetur, & ad trimeses mittatur. Si autem blasphemus laicus fuerit, regulariter pro prima vice lingua alligata in publicum dicitur, & in exilium mittitur; pro secunda, verberatur; pro tertia, trimesibus additur. Si autem nobilis sit, & blasphemæ nec nimis atroces, neque frequentes fuerint, pœna pecuniaria multatur, & in exilium pro tertia vice mittitur. Vide Couarr. cap. quamuis pactum, de pactis 1. p. §. 7. n. 11. & August. Barbofa 3. p. de potest. Episc. Allegat. 50. n. 102. Pro blasphemis in sanctos omnes aduertunt iudicis arbitrio pœnam relinquij, vt reliquit Concilium Lateranens. & Pius V. in sua constitut.

4. Aduerto iudicem in impositione pœnæ pro hoc delicto attendere debere tum qualitatem blasphemæ, tum frequentiam, tum occasionem, & ex illis augere, vel minuire pœnam poterit; eaque de causa plures grauesque Doctores esse stimant hanc pœnam arbitriam esse, vt alii relatis docet Menoch. dicto lib. 2. de arbitrar. casu 375. n. 20. Iulius Clarus §. blasphemia, vers. sed quare, Farinac. q. 20. n. 66. Nunquam tamen existimo esse occasionem minuendi pœnam, quod in illa provincia inualuerit consuetudo blasphemandi: imo tunc existimo augendam esse pœnam, vt alij continentur, & talis abiuratio, & corruptela extirpetur, consuetudo enim quæ est contra naturalem non excusat, sed acuat, vt alii relatis docet Farinac. c. 44.

5. Ea tamen erit sufficiens occasio non solum minuendi pœnam, ita vt leuissima, vel nulla imponatur, si delinquent incontinenti blasphemiam retractauerit, & antequam è loco discedat, signa contritionis exhibeat, v. g. percutiat pectus, terram deosculetur, vel aliud quid faciat; quia tunc præsumi potest inconsideratè, & indeliberatè, fuisse locutum, & ex labricitate linguæ, potius quam ex animo blasphemiam protraxisse: si enim actione inuiuat non teneatur, & pœnam euitare qui alterum dehoneftans incontinenti se retractat, vt pluribus firmat Farinac. dicto quasi. 2. n. 59. à fortiori excusandus est blasphemus, qui blasphemiam incontinenti retractauit: siquidem mitius cum Deo, quam cum hominibus agitur, vt bene ponderauit Farinac. n. 57. cum Arnold. Albert. tractat. de agnosc. assert. Cathol. & hæretic. quasi. 28. n. 9. 3. & 14.